

AFWEZIGHEID: OVER SAM TAYLOR-WOODS' 'SIGH' OP DE OMSLAG

In 1952 schreef de kunstenaar John Cage (1912–1992) compositie 4'33: een concert waarbij de muziek geheel ontbrak. Tijdens de eerste uitvoering van deze concertperformance door David Tudor, op 29 augustus 1952, nam de pianist plaats achter een piano om gedurende 4 minuten en 33 seconden geen klank voort te brengen. Wel strekte hij driemaal de armen om aan te geven dat het stuk uit drie delen bestond (elk met de instructie "tacet", dat wil zeggen: stilte) en *timede* de duur van het muziekstuk met een stopwatch. Het aanwezige publiek luisterde gespannen, verschoof eens ongemakkelijk en schraapte de keel. Zoals bekend, bestaat het muziekstuk niet uit 4 minuten en 33 seconden 'stilte' maar faciliteert in werkelijkheid niet-geënceneerde en toevallig aanwezige omgevingsgeluiden.

Waar muziek in deze performance geheel ontbreekt maar de instrumenten wel aanwezig zijn, geldt dat precies andersom voor het kunstwerk op de omslag van dit themanummer. Cineast, fotografe en beeldend kunstenaar Sam (Samantha) Taylor-Wood (1967), één van de Young British Artists en vertegenwoordigd door galerie White Cube in Londen, maakte in 2008 de video-installatie *Sigh*, in samenwerking met de BBC Concert Orchestra. Op acht grootschalige videoschermen zien we de leden van het orkest een speciaal voor

1. Sam Taylor-Wood, video still uit *Sigh*, 2008, acht projectieschermen, duur: 8 minuten 37 seconden, met dank aan Caldic Collectie, Wassenaar / White Cube, Londen
© Sam Taylor-Wood.

Sigh gecomponeerd muziekstuk uitvoeren. De musici en de dirigent zijn naar instrumentengroep verdeeld over de octogonaal opgestelde schermen. Op het ene scherm tikken cellisten met hun voet de maat, op een ander strijken violistenarmen ritmisch over de snaren. Fluitisten richten op aanwijzing van de dirigent hun instrument op en vallen in op zijn teken, de lippen getuit, de hoofden meedeinend in de maat. De concentratie is van de gezichten af te lezen. Alles is aanwezig, maar de instrumenten ontbreken in het geheel.

De setting van *Sigh* is een lege, vervallen studio en de musici hebben alledaagse kleding aan. Gestript van opsmuk en van dat wat hen tot musicus maakt: hun instrument, zouden zij makkelijk in de marge kunnen verdwijnen. Als anonieme uitvoerders in groepsverband vallen zij niet zelden ten prooi aan uniformiteit. Taylor-Wood's kunstwerk maant ons echter met andere ogen naar de musicus te kijken. De beschouwer raakt in de ban van hem. De afwezigheid van het instrument werkt als een vergrootglas op zijn intense concentratie en vanachter het instrument verschijnt de musicus. Afwezigheid is in dit verband niet langer

een gebrek maar versterkt de ervaring en benadrukt des te meer dat het muziekinstrument het verlengstuk is van de musicus en niet andersom.

Toen de BBC Symphony Orchestra in januari 2004 Cage's stiltestuk *4'33* uitvoerde met het voltallige orkest in de Barbican in Londen, en de dirigent halverwege deel drie zijn zakdoek uit zijn colbert haalde om er theatraal het voorhoofd mee te deppen, bevestigde het uit de zaal opstijgende buldergelach het element van *Spielerei*. Waar in Cage's stuk een

2. Sam Taylor-Wood, opstelling video-installatie *Sigh*, 2008, acht projectieschermen, duur: 8 minuten 37 seconden, met dank aan Caldic Collectie, Wassenaar / White Cube, Londen © Sam Taylor-Wood.

humoristische ondertoon aanwezig was, ondanks de bloedserieuze intentie van de kunstenaar, pakt het effect van Taylor-Woods' kunstwerk heel anders uit. De serieuze aard en meeslepende klanken van de partituur, in opdracht gecomponeerd door BBC Concert Orchestra's eerste vaste componist in 2001, Anne Dudley (1956), valt als een deken over de beschouwer en imponeert. Hoewel effectbejag in Taylor-Woods' werk niet zelden op de loer ligt benut zij de mogelijkheden van het medium van

de video-installatie op geraffineerde wijze: de muziek zweeft door de ruimte terwijl solo's verspringen van scherm naar scherm, de bezoeker voortstuwend. Het neveneffect is dat de beschouwer niet langer getuige is van een concert maar zich fysiek in de partituur bevindt.

Het videokunstwerk *Sigh* is een vervolg op *Prelude in Air* (2006) waarin Taylor-Wood een cellist filmde die een muziekstuk van Bach ten gehore bracht, waarbij de cello ontbrak. In 2008 is *Sigh* aangekocht door de Caldic Collectie van de Rotterdamse ondernemer en kunstverzamelaar Joop van Caldenborgh, zoals onlangs nog te zien was in de Rotterdamse Kunsthal in de tentoonstelling *I promise to love you* in 2011.¹

Voor een impressie van *Sigh* verwijzen wij naar onze website www.tijdschriftkunstlicht.nl.

¹ Onze dank gaat uit naar galerie White Cube en Sam Taylor-Wood voor hun enthousiaste bijdrage en beeldrechtverlening van *Sigh* voor de omslag, en de conservatoren van de Caldic Collectie, en Brechtje Burger in het bijzonder, voor het verschaffen van (een deel van) het beeldmateriaal.